

Mitä on saatu aikaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen kehittämisessä?

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen
Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja
vapaan sivistystyön osasto

#OikeusOppia

**Kohti laadukasta ja
tasa-arvoista
lähipalvelua ja
lähikoulua**

#OikeusOppia

Oikeus oppia -ohjelman työryhmiä ja niiden tuloksia

- Työryhmä koulutuksellisen tasa-arvon ja positiivisen erityiskohtelun edistäminen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
- Tehtävänä on ollut muun muassa tunnistaa millaista eriarvoistumiskehitystä on koulujen sisällä ja koulujen välillä sekä isojen kaupunkien sisällä ja alueiden välillä, sukupuolten välisissä osaamiseroissa sekä maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten kohdalla.
- Laatia lainsäädäntöehdotus positiivisen erityiskohtelun ja tasa-arvon edistämistoimien vakiinnuttamiseksi perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.

#OikeusOppia

Työryhmää tuki kolme työnyrkkiä

Koronapandemian
vaikutusten
tasaaminen

Lähikoulu- ja
lähipalveluperiaatteen
vahvistaminen

Perusopetuksen
laadunvarmistuksen
vahvistaminen

Lisäksi selvityshenkilöt
Venla Bernelius & Heidi
Huilla

Työryhmän ehdotukset

- Tarveperusteisen rahoituksen taso riittäväksi. **Tarveperusteinen rahoitus on säädetty osaksi rahoituslakia ja tulee voimaan 1.1.2023.**
- Korona-ajan vaikutusten lieventämiseksi on sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä kohdennettava riittävästi resursseja lasten ja **nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeiden tasoittamiseen ja tuen tarpeiden tunnistamiseen.**
- Kasvatus- ja opetusalan **henkilöstön hyvinvointia** ja jaksamista tulee edistää pitkittyneessä pandemiatilanteessa.
- **Digitaaliset välineet ja oppimisympäristöt ja niiden käytön tuki tulee turvata yhdenvertaisesti kaikille.** Kaikkien oppilaiden yksilölliseen ja monipuoliseen tukemiseen on oltava riittävät valmiudet ja resurssit.

#OikeusOppia

- **Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen opinpolun yhtenäisyyttä ja ennakoitavuutta tulisi vahvistaa paikallisesti.** Opinpolkujen ennakoitavuus edellyttää tiedottamista ja viestintää kotien suuntaan etenkin siirtymävaiheissa, sekä pedagogisen kehittämisen ja yhteistyön vahvistamista eri koulutusasteiden välillä.
- Tulisi kiinnittää huomiota **koulujen erityispainotusten alueellisesti tasaiseen jakautumiseen kuntien sisällä**, sekä hakukäytäntöjen yhtenäisyyteen ja yhdenvertaisuuteen. Painotetusta opetuksesta tulisi tiedottaa siten, että se on kaikille perheille saavutettavaa.
- Painotetun opetuksen toteuttaminen tuntimuotoisena pysyvien erikoisluokkien muodostamisen sijaan on havaittu ratkaisuksi, joka ehkäisee oppilasryhmien sosiaalista eriytymistä koulujen sisällä.

#OikeusOppia

- **Väestökehitys**, kuntien eriytymiskehitys ja eriytyvien kuntien peruspalveluiden toteuttamista koskeva kustannuskehitys edellyttävät valtakunnan tason pohdintaa laadukkaan perusopetuksen edellytyksistä.
- Ehdotetaan käynnistettäväksi laajapohjainen **perusopetuksen laatukriteerien** valmistelu tukemaan koulutuksellisen tasa-arvon ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen valtakunnallista ja paikallista seurantaa sekä tietopohjaa.
- **Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetukseen** tarvitaan uudenlaisia, yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöityjä ja joustavia ratkaisuja. Opetuksessa tulee voida tarjota yksilön tilanteen ja tarpeet huomioivaa, joustavaa tukea oppimiseen ja panostaa **erityisesti riittävän suomen ja ruotsin kielitaidon saavuttamiseen perusopetuksen aikana.**

#OikeusOppia

**Kohti inklusiivista
varhaiskasvatusta sekä
esi- ja perusopetusta**

#OikeusOppia

Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmistellut työryhmä

- Toimikausi 19.5.2020 – 30.8.2022. Tuen työryhmän loppuraportin (OKM 22:44) julkaisutilaisuus 4.11.2022
 - Varhaiskasvatusjaosto, pj opetusneuvos Kirsi Alila, asiantuntijasihteerinä opetusneuvos Mervi Eskelinen
 - Esi- ja perusopetusjaosto, pj opetusneuvos Erja Vitikka, asiantuntijasihteerinä Katri Kuukka (OPH)
- Jäseninä: OPH, OAJ, STM, THL, Kuntaliitto, Lempäälä, Lappeenranta, Kajaani, Vantaa, Pietarsaari, Valteri, useita tutkijoita, OKM virkamiehiä

#OikeusOppia

Tuen työryhmän tehtävät ja tavoitteet

Asettamispäätöksessä työryhmän tehtäväksi määriteltiin ehdotusten tekeminen mm.:

- teemaan liittyvän lainsäädännön muuttamiseksi
- lähikoulu- ja lähipäiväkotiperiaatteen vahvistamiseksi sekä
- henkilöstön tukeen liittyvän osaamisen lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
- inklusiokäsitteen selkiyttämiseksi
- tiiviimmän käsitteellisen, juridisen ja toimintakäytäntöihin liittyvän jatkumon rakentaminen varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen kesken.

#OikeusOppia

Työryhmän toiminta

- Osana työryhmän työtä toteutettiin kaksi selvitystä
 - lapsille tarjottavan tuen ja inklusiivinen varhaiskasvatuksen toteutuminen kunnissa (Jyväskylän yliopisto).
 - opetuksen järjestäjien näkemyksiä oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämistä ja toteuttamista koskevista periaatteista ja käytänteistä (Helsingin yliopisto/Koulutuksen arviointikeskus).
- Lisäksi toteutettiin kysely laillisuusvalvojille tuen lainsäädäntöön liittyvistä muutostarpeista
- Työryhmä toteutti myös asiantuntijakuulemisia tuen kehittämistarpeista
- **Varhaiskasvatuslain tuen uudistus voimaan 1.8.2022**
- Tuotettiin väliraportti ja loppuraportti
- Kehittämisehdotukset sisältävät näkökulmia lainsäädännön selkiyttämiseen, opetussuunnitelmaohjauksen täsmentämiseen, muuhun kehittämiseen sekä tuen järjestämisen käytäntöihin ja yhteistyöhön.

#OikeusOppia

Inkluusion taustaa ja nykytilannetta

- Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaan inkluusio on arvoperustana sekä varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa.
- **Toteutuakseen inkluusio vaatii riittävät resurssit.** Tällä hetkellä taloudelliset ja henkilöresurssit sekä tukitoimet eivät kuitenkaan toteudu riittävällä tavalla kuntien ja yksityisten toimijoiden toiminnassa.
- Tästä syystä seuraavina vuosina tulee vahvistaa inklusiivisen varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen toimeenpanoa ja resurssointia kansallisesti koordinoituna.

#OikeusOppia

Oikeus oppia – ohjelma on laaja ja vaikuttava kokonaisuus

www.okm.fi/laatuohjelmat

#OikeusOppia

Oikeus oppia –ohjelman kokonaisuuksia

Uudet lukutaidot

Sitouttava kouluyhteisötyö

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen johtamisen kehittäminen

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämishanke

Lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria 7-9 vuosiluokille

Varhaiskasvatuksen laatuksiteerit ja digitaalinen laadunarviointijärjestelmä

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus

#OikeusOppia

Oikeus oppia –ohjelma

Kiitos kaikille!

#OikeusOppia

